

Ці пропозиції надано для обговорення до робочої групи щодо розроблення проекту методики оцінки стану економічної безпеки, що створена Національним інститутом стратегічних досліджень, який, відповідно до рішення РНБОУ від 11.08.2021 р. «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року», разом з Національною академією наук України забезпечує наукове супроводження реалізації Стратегії.

Список використаних джерел:

1. Березняк Н.В. Підходи до формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики / Н.В. Березняк, Т.К. Кваша, Г.В. Новіцька // Науково-технічна інформація. – № 2. – 2014. – С. 3-10

2. Писаренко Т.В. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку: світовий та вітчизняний досвід: монографія / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, О.В. Прудка. – К. : УкрІНТЕІ, 2015. - 260 с.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України № 347/2021. – Доступно з: Указ Президента України №347/2021 — Офіційне Інтернет-Представництво Президента України (President.Gov.Ua)

4. Чала Н. Д. Вплив пандемії COVID-2019 на досягнення цілей сталого розвитку / Чала Ніна // Україна 2030: публічне управління для сталого розвитку: матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2020 р.) : у 3 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, О. М. Петрос ; Національна академія державного управління при Президентові України. - Київ : [НАДУ], 2020. - Т. 3. - С. 226-228. - Доступно з: Вплив пандемії COVID-2019 на досягнення цілей сталого розвитку (ukma.edu.ua)

5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 29.10.2013 № 1277. Доступно з: Про затвердження Методичних рек... | від 29.10.2013 № 1277 (rada.gov.ua)

6. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році: науково-аналітична записка. Доступно з: AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf (mon.gov.ua)

ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СВІТОВИМ БАНКОМ В УМОВАХ ПРОТИДІ COVID-19

Клименко К. В., канд.екон.наук, завідувач відділу бюджетної системи, Савостьяненко М. В., старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління»

Фінансування політики розвитку (ФПР / DPF) є загальним інструментом бюджетної підтримки від Світового банку. За допомогою інструмента DPF Банк надає урядам нецільові кошти у формі позик, кредитів, грантів або гарантій. Надання фінансування за програмою DPF зумовлюється тим, що уряд має запровадити низку узгоджених політичних реформ, так званих «попередніх дій», які можуть містити цілий ряд завдань – від заходів реагування на стихійні лиха до заходів фіскального управління.

Бюджетна підтримка є важливим інструментом фінансування в умовах кризи. На відміну від проектних кредитів, які мають тенденцію виплачуватися

протягом кількох років, бюджетна підтримка забезпечує набагато швидше надання фінансових ресурсів, які можуть служити фінансовим рятувальним механізмом для уряду, який зіткнувся з екзогенним шоком на національному рівні. З цієї причини операції з підтримки бюджету мають тенденцію до збільшення під час кризових періодів [1].

Політика DPF акцентує увагу на питаннях власності, консультаціях із зацікавленими сторонами, координації донорів та результатах. Банк визначає, чи може конкретна політика, що підтримується операцією, мати значні соціальні наслідки, особливо для малозабезпечених та вразливих груп населення, та чи ймовірно, що конкретна політика країни, що підтримується операцією, спричинить значний вплив на довкілля країни-позичальника, ліси та інші природні ресурси.

Фінансування за програмою DPF може бути надано у вигляді позик, кредитів/грантів або гарантій. Кошти надаються позичальнику за умови виконання таких заходів: підтримання адекватної основи макроекономічної політики, визначеної Банком за результатами оцінок МВФ; задовільного виконання загальної програми реформ; виконання набору певних політичних та інституційних заходів, узгоджених з Банком.

Сьогодні Банк готує ретроспективу DPF для оцінки ефективності та результатів розвитку, досягнутих за допомогою DPF за період 2016-2021 р. Ретроспектива буде представлена Правлінню Банку у 2022 фінансовому році [2]. Під час пандемії Covid-19 Світовий банк просуватиме своє бачення розвитку та впровадження далекосяжних структурних реформ, особливо тих, які відповідають просуванню «рішень приватного сектора». Також для реагування на Covid-19 Банк буде покладатися на DPF. У звіті Світового банку «Доктрина кредитування політики: Фінансування політики розвитку як відповідь Світового банку на Covid-19» досліджується використання DPF у реагуванні СБ на Covid-19. Зазначається, що на 90 аналізованих операцій з політики розвитку, які включали загалом 650 попередніх дій, було виділено загалом 22,94 млрд дол США. Висновки, включені у цей звіт, акцентують увагу на перегляді використання Банком інструменту DPF.

Для забезпечення просування неупередженого порядку денного політики, Банк має переглянути свою оперативну політику. Для цього Банку необхідно: припинити використання умов економічної політики, особливо тих, які зосереджені на фіскальній консолідації та посиленні ролі приватного сектора у наданні державних послуг; розширити змістовні консультації з широким колом зацікавлених сторін, включаючи організації громадянського суспільства, профспілки та правозахисні організації; сприяти реформам, які зосереджені на посиленні громадського нагляду та участі громадян у фінансовій звітності; посилити оцінку бідності та соціального впливу DPF, включаючи розробку політики в галузі прав людини та методології оцінки впливу, яка буде застосовуватися як до проектів, так і до кредитування політики.

Світовий банк має також терміново оновити ретроспективу фінансування політики розвитку, щоб оцінити її внесок у досягнення цілей СБ для подолання бідності та підвищення загального добробуту. Щоб відновити довіру та

легітимність, Світовий банк має провести глибокий огляд того, як він проводить свої дослідження та втілює їх у рекомендації щодо політики країни, включаючи використання політичних умов та оплачувану та неоплачувану технічну допомогу. [3].

DPF надає бюджетну підтримку урядам країн, що розвиваються, з додаванням умов, які визначають прийняття конкретних політичних та регуляторних реформ. Обсяг портфеля проектів DPF досяг 17,4 млрд дол. США у 20 фінансовому році та 17,8 млрд дол. США у 21 фінансовому році (відповідно 30 % та 27 % від загального обсягу кредитування Банком) з 11 млрд дол. США у 2019 р [3].

Протягом усієї кризи COVID-19 менше третини заходів з реформування політики СБ були зосереджені на реагуванні на кризу COVID-19. Лише 6 операцій з бюджетної підтримки з 83 зосередились на реагуванні політики COVID, що охоплює багато постраждалих секторів – від страхування по безробіттю до охорони здоров'я. Середня операція містила близько 8 попередніх дій, 2-3 з яких були зосереджені на COVID. Реформи, не пов'язані з COVID, охоплювали широкий спектр секторів від бізнес-середовища, до фіскального управління та політики у сфері зміни клімату.

В цілому, відсутність політичної програми, орієнтованої на COVID, була, як правило, більш гострою для країн MAP. Частка вживаних заходів, пов'язаних з COVID, в MAP значно зросла – лише з 17% у перші шість місяців кризи до 41 % у другій половині періоду. Співвідношення у МБРР інструменту DPF до загальної кількості вжитих заходів, пов'язаних з COVID, зазнало зворотної тенденції і скоротилося до 35 % у другій половині періоду з 42 % у першому півріччі (тобто кредити на підтримку бюджету включали більше політики, не пов'язаної з COVID) в умовах посилення пандемії. Багато операцій з бюджетної підтримки були розроблені до пандемії COVID. Далі розглянемо приклади проектів бюджетної підтримки, орієнтованих на COVID-19.

- Надзвичайна служба захисту населення Кот-д'Івуару, пов'язана з COVID-19 – 300 млн. дол. США, затверджена у лютому 2021 року. Попередні дії включають: уряд тимчасово надаватиме підтримку працівникам та підприємствам, які постраждали від кризи, спричиненої пандемією COVID-19; уряд запровадить прозорі рамки щодо управління спеціальними фондами COVID-19; уряд спростить процедури імпорту медичного обладнання; уряд запровадить надзвичайні програми з надання ліквідності для МСП.

- Прискорення Індійської соціальної програми реагування на COVID19 – 750 млн дол. США, затверджена у травні 2020 р. Заходи включають: уряд затвердить надання безкоштовних харчових пайків на три місяці; уряд внесе 24 % місячної заробітної плати для низькооплачуваних працівників малих та середніх підприємств протягом тримісячного періоду; уряд запровадить спеціальну схему медичного страхування для медичних працівників, які надають первинну медичну допомогу пацієнтам з COVID-19 [1].

Під час робочого візиту до США Президентом України було проведено зустріч з президентом Групи Світового банку Девідом Малпасом щодо

готовності України брати активну участь у підготовці нової Стратегії партнерства з установами Світового банку на 2022-2026 роки та було запропоновано Банку долучитися до реалізації плану трансформації України [4]. Також питання розробки стратегії Світового банку Country Partnership Strategy, яка має на меті досягнення країною стійкого економічного відновлення та зростання було піднято в рамках зустрічі Міністра фінансів з Регіональним директором Світового банку у справах Білорусі, Молдови та України. Пріоритетними напрямками в рамках Стратегії мають бути енергетична, аграрна сфери та транспортна система. Міністерство фінансів продовжує опрацьовувати проект оновленого звіту стосовно проведеної Світовим банком системної діагностики країни, в якому зазначені стратегічні напрями майбутнього партнерства між Банком та Україною [5].

Таке позиціонування також відповідає п. 21.1. «Завдання у сфері фінансової безпеки»: в частині поступового скорочення дефіциту державного бюджету та зміцнення взаємодії з МФО та 21.2 «Завдання у сфері виробничої безпеки»: розбудова якісної інфраструктури, залучення внутрішніх та іноземних інвестицій у модернізацію і розвиток об'єктів критичної (інженерної, інформаційної, енергетичної) інфраструктури; 21.4. «Завдання у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки»: розроблення механізму і реалізація державного супроводження впровадження розроблених в Україні новітніх технологій у галузях, що мають стратегічне значення для національної безпеки держави та її критичної інфраструктури; забезпечення комплексної перевірки походження іноземних інвестицій у стратегічні об'єкти державного значення та інші об'єкти критичної інфраструктури Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 р. [6].

Отже, DPF залишатиметься основним інструментом Світового банку щодо підтримки інституційних заходів і політики розвитку. Він сфокусований на дискретних діях, котрі перебувають під прямим контролем уряду, та пов'язує суму виплат із фактичним виконанням заходів. DPF є практичним і ефективним способом підтримки заходів політики, що допомагають створити сприятливі умови для поліпшення результатів, наприклад, коли нові правила необхідні для кращого функціонування ринків або нові рамки політики потрібні для підвищення ефективності роботи уряду.

Список використаних джерел:

1. World Bank Budget Support in the Time of COVID: Crisis Finance with Strings Attached. URL: <https://www.cgdev.org/publication/world-bank-budget-support-time-covid-crisis-finance-strings-attached>
2. Development Policy Financing (DPF). URL: <https://www.worldbank.org/en/what-we-do/products-and-services/financing-instruments/development-policy-financing>
3. The policy lending doctrine: Development Policy Financing in the World Bank's Covid-19 response. URL: https://www.eurodad.org/the_policy_lending_doctrine
4. У Вашингтоні Президент України провів зустріч з президентом Групи Світового банку. URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-vashingtoni-prezident-ukrayini-proviv-zustrich-z-prezident-70465>

5. Міністр фінансів України зустрівся з представниками Світового банку для обговорення подальшої співпраці та отримання позики від МБРР. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ministr_finansiv_ukraini_zustrivsia_z_predstavnikami_svitovogo_bank_u_dlia_obgovorennia_podalshoi_spivpratsi_ta_otrimannia_poziki_vid_mbr-3071

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України №347/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

КОРУПЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ТА МОРАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Кожеурова К. О., бакалавр, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”, м. Харків.

Корупція – складне та багатогранне явище, яке за своєю поширеністю наразі є одним із найбільш прогресуючих. Актуальність дослідження цього явища визначається сучасним розвитком корупції, а також необхідністю аналізу тенденцій розвитку корупції; виявлення факторів розвитку і можливості усунення даних факторів.

Через значну небезпеку корупції для економічного розвитку країни, багато вітчизняних [1-3] та закордонних [4-6] дослідників приділяє увагу цьому явищу. Зокрема, в центрі уваги дослідників знаходяться такі проблеми, як причини виникнення корупції [7], її наслідки для економіки [8] та вплив культурних факторів на рівень корумпованості країни [9].

Метою даної статті є виявлення ролі яку відіграють культурні традиції у виникненні та поширенні корупції.

Законодавство України дає таке визначення корупції - використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [10].

Корупція – не просто економічне, а й соціальне та моральне явище. Адже вона не існує відокремлено від людей – їх поведінки, діяльності. Корупція – це спосіб мислення, який зумовлює спосіб життя. У країнах де корупція поширена значною мірою, корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні відносини між людьми, корупція із соціальної деформації поступово перетворюється в правило і виступає звичним способом розв'язання життєвих проблем, стає нормою функціонування влади і способом життя суспільства. Найбільш небезпечним наслідком такого стану справ у суспільстві є те, що в результаті витіснення корумпованими відносинами правових та етичних відносин відбувається значний злам у суспільній психології – люди у своїй